

LÁSKA MAGDALENINA

Přepsal
RAINER MARIA RILKE

DOBŘÉ DÍLO

1917

LÁSKA MAGDALENINA

LÁSKA MAGDALENINA

Francouzské kázání
vypsané abbéem

Josefem Bonnetem

z rukopisu Ql14
carské knihovny v Petrohradě.

Přepsal

RAINER MARIA RILKE

Přeložil

JOSEF MAREK

Ve Staré Říši na Moravě
L. P. MCMXVII

MAGDALENA,
Ježíše svatá milov-
nice, milovala jej v
jeho třech stavech.
Milovala jej živou-
cího, mrtvého mi-
lovala, z mrtvých
vstalého milovala. Přítomnému a živému
Ježíši Kristu prokázala něhu své lásky skutky;
mrtvému a pohřbenému vytrvalost své lásky;
leč nedočkavost a výbuchy, běsnění, závrat-
nou slabost a nezřízenost své zhrzené lásky
měla pro toho, jenž na nebesa vstoupil, pro
Ježíše Krista zmrtvých vstalého.

Patřím-li na Magdalenu u nohou Ježí-
šových, zdá se mi, že vidím lásku scestnou,
která se souží pro svou vybočilost, a u nohou
toho, jenž sám cesta jest, po pravé cestě touží.
Pudí-li ji k tomu láska? Její vroucí polibky to-
mu nasvědčují; slovo Ježíše Krista to stvrzuje.
Leč jaká jest láska tato láska Magdalenina?
Láska zmůže vše; láska na vše si troufá; není
láska toliko svobodná a důvěřivá, jest i od-

6 LÁSKA MAGDALENINA

vážlivá a podnikavá; i vidím Magdalenu, ana opodál zůstává, ana si netroufá očí pozdvihnouti a popatřiti na tuto tvář; jak již převelikým blahem jí jest i jen těmto nohám se přiblížiti; vidím ji, ana vzdychá a slova nedí; vidím ji ana pláče, čáky na potěchu nemajíc, dává vše co má a vše co jest a není ani s to, aby o milost sobě poprosila. Láska-li tě pudí, Magdaleno, čeho pak se bojiš? Podejmi se přece všeho, zkus přece vše, co chceš. Vždyť láska senedovede uskrovniti, její toužení jest řádem jejím, její vytržení jest zákonem jejím, nezná míry, kromě své přemíry. Ničeho se nebojí, leda že by se snad bála; její vlastnické právo temení ze smělosti vše si osobovati a ve svobodě o vše se pokoušeti.

Arciže: tato práva má láska jediné s podmínkou, že ustavičně se běře pravou cestou. Zbloudila-li, jest jí vraceti se dlouhými oklikami a trásti se jí jest a daleko zůstatí jest jí a plakati svého poblouzení a svých chyb odpykati svým zahanbením. Lásko, k čemu tys vlastně učiněna? Pro krásno i pro dobro, pro jednotlivé i pro celistvé, pro pravdu i pro bytí a pro zdroj bytí: a to vše, toť Bůh sám. Ba, kdybys vždy byla se brala přímo k Bohu, na vše by sis troufala, všeho bys byla u něho zkusila. Bůh, jež člověkem se stal, aby lidem náležel, byl by se dal všecek tvému objímání,

které by bylo bývalo čisté a přes to svobodné, pokojné a libé a horoucné a nenasytné zároveň. Bez bázně byla bys všeho požadovala a všeho dosáhla bez výjimky. Leč na cizích věcech ses, lásko, zmrhala, pro něž nebylas učiněna. Navrať se, ubohá tulačko, navrať se, ale přijď s bázní ze spravedlivého trestu za to, žes dopustila, by tvá svoboda zbloudila; přijď spoutána bolestí, neboť dlužno, abys vzala na se bídu své lehkovážné nevázanosti; pokořena a ponížena se navrať, žes byla tak troufalá, bys setřásla jho a zapomněla svého nejvyššího pána.

Láska spojuje, hřích rozlučuje, ale láska kajícíná má z obého trochu. Magdalena padá před Ježíšem: toť láska; Magdalena si netroufá přiblížit se k Ježíšovi: toť hřích; vstupuje směle: toť láska; blíží se s úzkostí a sebe neznajíc: toť hřích; navoní nohy Ježíšovy: toť láska; skrápí je slzami: toť hřích. Rozplétá si vlasy a mrhá jimi: toť láska; aby osušila nohou Ježíšových: toť hřích; jest dychtíva a nenasytna: toť láska; netroufá si ničeho žádati: toť hřích. Ale pláče, ale vzdychá; ale vzhledá, ale mlčí: toť láska i hřích zároveň. Jak ušlechtilá jest tato kajícíná láska smělymi oddanostmi, potlačenými volnostmi, chvějícími se přehmaty. Ba znovu ještě, jak ušlechtilá jest, milujíc z uctivosti, konajíc spravedlnost

8 LÁSKA MAGDALENINA

a zříkajíc se práv, která jí patří podle jména a podle její povahy, jako lásce, jediné by svými kajícími city přese vše učinila spravedlnosti zadost.

Poslyšme, co láska dí v Písni Písní. Tamť dýše jediné spojením, cudnými polibky, nejvroucnějším objímáním Chotě. Směle a prudce, jakáž jest, začíná : ať mne políbí políbením úst svých. Také kající láska bývala by se nepochybně ráda oddala hned na počátku této vábné horlivosti ; leč nesnáz jejího zpuštěného života nedopustí, by mluvila u vytržení tak vysokém ; místo, by s Milým pěla : Ať mne políbí políbením úst svých : jak nevýslovně blaženou se mní již, může-li říci : Ať mne strpí políbením nohou svých. Toť Píseň Písní lásky kající ; Maří Magdalena ji pěje svými slzami, vzlykotem svým, nápěvem svého mlčení.

Nicméně však nevěřme, že by se dočista zřekla objímání Choťova. Po všech těchto laskáních, jichž jako by se ustraňovala přesvědčena, že jich není hodna, — po nich baží v jakémisi tajemnějším smyslu. Padnouc k nohám přítelovým, všechna jsouc zabrána těmito posvěcenými nohami a nemajíc odvahy, by popatřila i jen na tvář jeho, objímá jej přece již duchovně vnitř srdce svého. Leč potlačuje této touhy, jež jest příliš smělá po hříších jejích ; a potlačujíc jí, dává jí jiné vroucnější a

vzácnější bytí. Tato touha, kterou pokora flumí, spěje jinou cestou k věci své. Blíží se couvajíc: od vězení, jež si ukládá, dostává se jí darem svobody. Tak podivné a tajemné obmysly má kajícná láska; pokračuje, prchá-li; dosahuje statku, jehož se domáhá, zavrhuje-li jej jaksí. Netroufá si říci Příteli se smělostí milé: Pojd', pojd', milý srdce mého, pospěš; leč ví, jak jinak jej přivolati, řkouc: Odstup ode mne, odstup ode mne. „Pane odstup ode mne“, vece svatý Petr, „jsemť člověk hříšný.“ Jaké nové a neslýchané počínání zváti, odpuzujeme-li. Ale Choť rozumí této řeči. Poznát', že jistě jest náramně žádán, tak-li jest odpuzován; a tato žádost míti jej, jež se vyjadřuje opakem, jímá jeho srdce a budí jeho soucit; neboť vidí zároveň nedočkavost duše opravdu milující i její skryté vzdychání, jež jest tím prudčí, čím méně si troufá ozvati se, i násilí, jež si láska její činí, když z pouhé uctivosti se neprojevuje. Pak proniká přirozenost dobroty jemu vlastní, plna touhy, jakou jest, vylíti se do svého stvoření a nutká je ve smyslu oné duše, jež sama nemá odvahy nutkati je; tak tuze, že ji předstihne z útrpnosti s násilím, jež sama sobě činí, a v příslibené milosti vládně ji ujišťuje o opětovné lásce. „Odpouštějít se jí“, pravil, „hříchové mnozí, neboť mnoho milovala.“ Aj, vidíš lásko ka-

10 LÁSKA MAGDALENINA

kajícná, jak mocně působí na srdce Ježíšovo tvé tajeání, tvé skrývání, tvé mlčení. Magdalena, která si ničeho nežádala, dosáhla všeho, neboť Ježíš byl na dně jejího srdce a slyšel vše, co říkala, a ještě lépe slyšel, co vyřknouti bylo nad její síly.

Neumdlím u rozjímání o podivu hodných způsobech naší svaté kajícnice, o sporu a shodě, její přehorlivé spravedlnosti s její láskou, ženoucí útokem. Posedlá svými city netroufá si Magdalena takřka ani přiblížit se k Ježíši a přece nemůže od něho upustiti. Jak pak se ti podaří, lásko, srovnati takové rozpory a smířiti lásku s právem, jichž vynucují protivná rozhodnutí? Dále naplňuje se cosi polovičatého: Magdalena, aniž objímá Ježíše, padá mu k nohám: čím ukají spravedlnost; a jak obratná a vtipná v tom jest! Ležíc u jeho nohou, drží Ježíše celého: a tak se děje zadost její lásce. Ježíš nemůže jí uniknouti, jest pevně držán za posvátné nohy, a mám za to, že slyším Maří Magdalenu, ana s Milou dí: „Držím ho a nemíním ho pustiti“, nebo s Jakubem: „Nepustím tebe, leč mi požehnáš“, nebo ještě spíše překonává Jakuba: „Nepustím tebe ani tehdy, když mi požehnáš.“ A opravdu Ježíš jí žehná, a odpouští jí hříchy její, ale proto přece od něho neupouští: Jak se jí hodí vrací se opět a opět k jeho nohám: neboť neběží

jí o jeho požehnání, nýbrž o něj samého.

Co tu zřím, lásko! Opravdu podívanou podivu hodnou: Magdalenu v zajetí Ježíšově a Ježíše v zajetí Magdalenině. Kladouc hlavu k nohám Ježíšovým dává s dostatek na jevo, že jest jeho zajatou; leč s nohama jeho zajímá i jeho. Kterak drží nohy Ježíšovy? Drží je svýma rtoma a líbá je na tisíckrát; drží je svýma očima a skrápí je svými slzami; drží je rukama svýma a pomazává je masť. Leč to vše nezadrží, k tomu třeba okovů. Rozpleť si vlasy, Magdaleno, a spoutej jimi nohy Ježíšovy. O přeněžné okovy, jimiž se Magdalena chystá, aby svým zajatcem učinila vítěze nad sebou! Neměj úzkosti, Magdaleno, ten, jenž v Písni Písní vyznává, že dá spoutati srdce své jediným vlasem své Milé, jakž vyplete nohy své ze sítě všech vlasů svých? Ale možná, že přece vyvázne, možná, že snadno mu bude roztrhnouti tato pouta? Ne, ne, nehledej jiných. Jest třeba, bys věděla, že v tom vězí důmysl lásky: nezpěčuje se býti zajata, leč zároveň chce míti i svou svobodu. To jest, chce býti zajata jediné z vlastní vůle. Chce poutům, která hebce přilnou a která něžna jsou. Pouta, která pevná jsou proto, že nemyslíme na to, abychom je roztrhli. Tvé vlasy tedy dostačí, aby ho jaly a pevně držely, ne našla bys lepších pout.

12 LÁSKA MAGDALENINA

Opovážím-li se tuto říci, co si myslím? Tyto slzy, tato zmrhaná libá vůně, tyto vlasy, jež osušují tyto nohy: ve všem podivuji se půvabným něžnostem, ba, abych vyjádřil svou myšlenku zúplna — svatým dvornostem kající lásky. Ne, není mi žal, že tak jsem se vyslovil. Jestli v tom opravdová dvornost, dobývající srdce Ježíšova, pohrdati vším, co patří k světské dvornosti a nedbale se klásti jemu k nohám. Tímto činem dospívá její láska, prostota a skromnost této lásky zároveň sama k tomu, že předčí marnivost a všechnu světskost a všechnu blahodárnost lásky světské. Za těchto laskání, jimiž se vydává kající láska u nohou Ježíšových, Magdalena hyne v slzách a nelze jí utěšiti, že tak pozdě počala Ježíše milovati. Pociťuje již, seč bylo její srdce a rmoutí se náramně, že tak dlouho si v lásce špatně počínala. Sama sobě dává vinu; svým očím, jež tonou v potopě slz, svým ňadrům, do nichž se hrubě bije; svému srdci, jež vzlykotem drásá; ale tuze jest slába, aby pomstila takové hany, i klade hlavu k nohám Ježíšovým jako obětní zvíře, vydávajíc ji jeho hněvu.

A cítíc pak, že Ježíš má pro ni střely milosti místo střel hněvu, zdvihá se; znovu jímá ji děs, znovu zuří hněvem na sebe; a ježto muka nepřicházejí, nechává se přemoci a hubiti dobrodiním. I leží dále v zahanbení, do něhož

ji vrhla dobrota jejího Spasitele. Dotčena sli-
továním na všech místech své nevděčnosti,
ráda by se stala kořistí nekonečné bolesti,
aby alespoň nějak zadost učinila právu ura-
ženého Boha, k ní tak dobrotivého. Potěší-li
ji něco v této náramné bolesti, že tak pozdě
se oddala Bohu, toť jakási radost, že bolestí
napraví i hanu, jemu způsobenou, a urve
srdce všemu stvoření, aby je dala jemu, dá-
vajíc mu jakoby na jevo, jakou strastí jest jí
milovati něco jiného, kromě jeho. Mně se tak
zdá, jako by v slzách pravila Kristu Ježíši:
Vezmi, Ježíši, srdce, jež není již tebe hodno,
poněvadž náleželo jiným, kromě tebe, jemuž
však neblahá zkušenost takový přinesla uži-
tek, že veškerým cítěním jest přesvědčeno,
že Tys jediný, jenž hoden jest lásky.

I ježto se jí dostalo Jediného, jenž hoden
lásky, svolává tak říkajíc odevšad, ze všech
závazků účastenství své lásky, aby se věnovala
svému Jedinému. Veškeru sílu svou strhuje
do srdce svého, a nekonečně se podivujíc
tomuto novému Milenci, schraňuje proň no-
vou zásobu lásky, které nelze spotřebovati.
Jdi, srdce vyčerpané, mdlé, jež nikdy ničeho
jsi nenašlo, tak veliké, abys tam uhostilo ne-
smírné množství jeho lásky, jdi, vlej se do
oceánu; zanikni v nekonečnu; nechť jsi za-
bráno všehomírem. Až probouzí se v srdci

14 LÁSKA MAGDALENINA

Magdalenině, nevím co, něha, vašeň, jíž jediné pro Krista lze užiti; která nyje, která se podává; která sebe nedbajíc, jeho si hledí. Co chvíli umírá a co chvíli počíná, nohy Kristovy líbajíc, nový život, který ihned zase v obět dává. Dává, rozmrhává vše: svou libou vůni, své vlasy, své slzy, své vzdechy, ba i srdce své. Jako by se chtěla vyčerpati od Milého svého; a přece se zase bojí, aby se nevyčerpala, neboť míní dávatí se bez konce.

Její mrhání nemá mezí, ale její žádostivost není o nic menší. Nestačí jí, že líbá nohy Ježíšovy, a Ježíš si všímal dravého hladu této nenasytné lásky. „Jak vešla“, vece, „neustále líbala nohy mé.“ Hle: neustále líbala; toť již nekonečnost: její láska má ještě jiné. Ale není ve všech těchto nekonečnostech, co by bylo nekonečnější a nevyčerpatelnější nad její slzy. Znovu a znovu se jí namanou hříchové její, a ručeje jejího pláče se vylévají z břehů. K smrti by se uplakala a z beznadějnosti dohnała by se až v zoufalství, kdyby ve svých proviněních neviděla látky, jíž lze užiti na oslavu dobroty svého Milého a jeho spasitelství; kdyby v lítosti své neviděla zároveň důkazu předem známého pro slovo, jež Milý potom vyřkl jí vděk: „Jednoho však jest potřebí.“ Lze-li vymyslíti si něco, z čeho by bylo zřejmější, jak tuze jest potřebí tohoto jediného:

trpkého hoře těch, kdož zbloudili v množství? Ba věru, živý Bože, tebe jediného jest člověku potřebí; neboť nikdo se neodchyluje od tebe a neztrácí se, a nikdo se k tobě nevrací, aby bez mezí a bez konce neželel, že byl s to, aby tebe se spustil a po něčem jiném zatoužil. Aj ve všech kajících duších jest nesmírná potřeba zhladiti svou minulost a zbýti se jí a všem lidem na nebi i na zemi vydati svědectví, že tebe jediného jest potřebí.

Tímto slovem Ježíše Krista mocněji se naplnila svatá láska v srdci Magdalenině; ukázalť jí strašlivou žárlivost jejího Chotě a jak tuze mu na tom záleželo, by byl Jediným. Marta, toť pravda, byla přepečlivá, ale na konec bylo přece jen pro něj; nicméně ji kárá a poroučí Magdaleně, své milovnici, aby se zabývala toliko jím a všeho nad to zanechala, co jeho jen se týče. Tak jemné rozdíly činí jeho žárlivost; tak veliké výhradysí žádá. Tato posvěcená slova: „Jediného však jest potřebí“ tají ve své lahodě oheň, který každé srdce sežže a v něm všeliké stvoření zhubí, až toliko Jediné pánovitě vyplní jeho prostoru a vyvrhne všecku ostatní myšlenku a všecku ostatní věc. O Bože, kdo vypoví, jaký náramný převrat přivodí toto slovo? Uvrhá srdce v samotu, v nuzotu, které nesnese žádná přirozenost; neboť toto Jediné usmrcuje svou

16 LÁSKA MAGDALENINA

pánovitostí, s níž nelze smlouvatí a jež urve smyslům a duchu a všem schopnostem duše vše, co se jim líbí. Přepadená duše ve zmařeném nadbytku přimkne se ovšem s neuvěřitelnou silou k jednomu Potřebnému. Tak tomu bylo v srdci Magdalenině, když ono slovo bylo vyřčeno. Uhodilo do něho nejprve jako blesk a zpřevracelo vše, co v něm bylo přáním, a pohltilo všechno, takže v srdci nezbylo nic, nežli tíhnouti k naplnění tohoto slova. Potom mu ukázalo, dočista ochuzenému, onen Jeden potřebný předmět a popadlo je v půli a pozdvihlo je přímo do něho. I jest teď Maří Magdalena připoutána k Ježíšovi, srdce na srdci, nejvroucnější místo k nejvroucnějšímu místu. Pro Ježíše Krista jediné ještě žije a kdo se ještě podiví, že mu jde všude v patách, na cestách, na mukách a až do šera hrobu?

Všude hledá svého Jediného, jediného, předmětu své lásky, jediné bezpečné opory svého odříkavého srdce a nenachází jí. Co tím vlastně míníš, Ježíši Kriste, že srdce takovou silou vábíš a tak pevně si je upoutáš a potom odcházíš, když se toho ani nenadají? Jak jsi krutý! Jakou podivnou hru hraješ se srdci, jež tě milují. Takové jest počínání Ježíše Krista, tak si vede obyčejně. Srdce mocně přivábí, učiní je žádostivými a nenasytnými,

získá si jich, ovládne je, dopustí, aby se mu oddala, dává se jim tisícerým způsobem, až jsou ho tak účastna, že jediné po něm dychtí. A v okamžiku, kdy jejich účast tak vzrostla, že se již nemohou zpáčiti, ucouvne, odkrade se a navštíví je strašlivě, unikaje jim a mize.

Naříkají si, leč Ježíš se směje jejich nářkům; dopouští, aby se vyčerpala a strávila nevýslovnou touhou. Sám přikládá ruku, aby je zapálil, a z dálky se dívá a nedojme ho to; baví se, tak říkajíc, jejich rozhořčením a zběsilostí. Také s Maří Magdalenou tak jednal. Zprvu ničeho mu není nadmíru. Magdalena si žádá jeho nohou: dává je; chce je líbat: dopřává jí jich; chce mu hlavu pomazati olejem: strpí to; farizeové reptají: ujímá se jí; Jidáš se pohoršuje: chválí ji. Jindy za setkání pokouší se Marta, aby ji od něho oddálila: Ježíš doporučuje něžnou lenivost její lásky, dbající jen jeho a staví ji nad pečlivost sestřinu.

Očarována jeho dobrotou připoutává se k němu Magdalena a přilne k němu. A Ježíš, jakmile vidí její lásku s dostatek upevněnu, vymyká opatrně svou ruku. Nedává již, což ještě nic neznamená; leč ponenáhlu opět odnímá, co byl dal. Maje zemřít chce tomu, aby Magdalena byla přítomna; mluví ke své svaté matce, ke svému nejmilejšímu učenníku; nemá

18 LÁSKA MAGDALENINA

ani slova pro svou pravou milovnici, která dole pod křížem hyne. Nelze jí zastrašiti, jde za těmi, kteří ho pochovávají, aby uznamenala, kam bude položen. Sotva se rozbřeskne, spěchá tam s libými balsámy; nachází hrob prázdnen. Petr a Jan, nenalezše božského těla, odcházejí: Magdalena zůstává, vytrvává a setrvává. Občas se rozhlíží po hrobě, bojíc se, aby se její oči nemýlily, a neustává a hledá stále ještě toho, po němž její srdce vzdychá. Co hledáš, Magdaleno? Není ho již tuto. Dvě andělův přichází, vyslechne odkud její bol a ani slůvkem jí nepotěší a neřekne jí, kde že jest Ježíš Kristus.

Posléze ukáže se Ježíš sám. Dává se poznati, snad aby ukojil její vyhladovělou lásku. Ani zdání. Naopak, aby ji mučil nad veškeru míru. Neboť, když nejsouc sebe mocna, vrhá se k němu, vece Ježíš: „Nedotýkej se mne... ale jdi k bratrům mým a pověz jim, že vstupuji k Otci svému, k Bohu svému.“ O Bože, jaký milovník, jenž se milé jen ukáže, aby jí řekl, že právě odchází. Ale tož aspoň nech, ať políbí nohy tvé. Ne, neučiní toho. Proto padá, majíc stále za to, že jí Ježíš vyjde vstříc jako někdy, ale Ježíš ji odstrkuje a vece: „Nedotýkej se mne, neb jsem ještě nevstoupil k Otci svému.“ Slova, jakoby přímo vymyšlená, aby její lásku na věky věkův mučila. Nedo-

týkej se mne, teď, kdy jsem v rukou tvých, sečkej a dotkneš se mne, až vstoupím na nebesa. Vari ode mne, pokud jsem tu, poshov a uchopiž mne, až nebudu již dlíti na zemi; pak teprve seber k tomu všechnu sílu svou. Proč jí neřekl právě tak: Umoř se, rozlom srdce své v beznadějně práci. Takto k lásce mluvíti, neznamená-liž, tropíti si z ní blázny?

Snadno si představím, jaké strašlivé následky zanechala tato slova Ježíšova v srdci Magdalenině; neb vidí teď, že Ježíš odchází a chce tomu, aby působil po dobu této nepřítomnosti na srdce mocněji, než jindy. Teď jest jí zřejmo, že vlastně teprve nastává pravé trápení, jak ho dosáhnouti a dotknouti se ho. „Hledejte“, praví Apoštol, „co svrchu jest, kdež Kristus jest sedě na pravici Boží.“ Aj vzchopí se tedy a hledá a stravuje se a trápí se a rozdírá si srdce břitkostí svého toužení. Toť okamžik, kdy láska, oklamána o to, po čem dychtí, pozbývá rozumu a nesnese nadále života. Zvábena a donucena, může Magdalena objímáti Ježíše jen jakoby zakuklena v temnotách víry, a co tuto objímá jest spíše jeho stín, než tělo jeho. Co si počne? Kam se obrátí? Ničeho, ničeho jí nezbyvá, leda ustavičně volati s Milou: Revertere, Revertere! Navrať se, o Milý můj, navrať se. Ach, maličko jen jsem tě viděla. Navrať se, navrať se

opět. Abych ještě jednou políbila tvé nohy. Ale Ježíš se nevrací: jestiž hluch k zoufalému žalování milovnice tak vášnivě.

Revertere Milé jest pravá Píseň Písní Církve, jako: „Pojď, přístup, ukaž se, pronikni oblaky“ jest Písní Písní Synagogy. Té nebylo ještě dáno, aby ho spatřila; ale Církev ho uviděla, uslyšela, dotkla se ho, a z čista jasna byl ten tam. Pro něj vše opustila. „Aj, my jsme opustili všecko a šli jsme za tebou“, praví apoštol svatý Petr. Potom ji pojal Ježíš za Chot' i přinesla mu věnem svou chudobu a potřebnost. Hned po svatbě Ježíš umírá; a vstává-li z mrtvých, děje se jen proto, aby se navrátil tam, odkud přišel. Jako mladou vdovu bez potěchy zanechává svou počestnou Chot' nezaopatřenu. Co jest jí počítí, ne-li ustavičně křičeti: Revertere, Revertere. Vrať se, božský Choti, vrať; uspiš návrat svůj, který jsi přislíbil. Tomuto druhému zjevení Ježíše Krista hoří vstříc všechny útroby Milé, ale čekání na toto shledání jest jedinou bolestí.

Toť stav Církve, na nějž se hodí slovo svaté Písně: „Hlas hrdličky slyšán jest v zemi naší.“ Neboť před příchodem Ježíše Krista byl slyšán hlas, v němž touha byla a žalování, že otálí; když pak na nebe vstoupil, ozval se jiný hlas, jiné sténání, jiné úpění. Úpění Církve, která jest oloupena o Chotě, ježž toliko na

LÁSKA MAGDALENINA 21

okamžik měla; hlas hrdličky, která ztratila svého druha a teď již ničeho nenalézá na zemi a utíká se na pustiny a místa pomíjená, na nichž jejímu hořekování volno jest.

Nejiný jest život Magdalenin. Slzy jsou jí jedinou potravou; toliko vzdycháním jest živa. Svatý Přítel má zajisté nadobyčejné zalíbení v tom, že působí utrpení své přítelkyni. Všechna století až do jeho příchodu byla hořka nářky na jeho prodlévání a teď po jeho příchodu minou všechna století za nářků ještě žalnějších, že tak záhy zmizel. Maličko jen se ukázal a i to s takovou opatrností a skrýváním, že stěží bylo poznati, kdo jest. Viděli jsme ho, dí Isaiáš, ale nebylo lze ho poznati a čekali jsme naň za přítomnosti jeho. „Vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum.“ Nač vše toho utajování, ne-li, že zvláště zalíbení má ve volání a vzdychání bědující lásky? Vskutku má na mysli tento božský Chof, aby nás stále udržoval v očekávání, v očekávání, které úpí a prahne po něm. Má pro nás jedinou útěchu, kterou nás zdržuje: Ještě chvílku, ještě chvílku. „Maličko jen,“ pravil Synagoze, „a já pohnu nebem i zemí a přijde kýžený všemi národy.“ A Církvi vece: „Maličko, a neuzříte mne; a opět maličko a uzříte mne.“ Toto slovo jest plno laskavosti a přece, podíváme-li se lépe, jest krutým slovem. Víš-li

22 LÁSKA MAGDALENINA

ke komu mluvíš, Ježíši Kriste ? Jest ti zřejmo, že mluvíš k srdcím, jež vězí v lásce ? Počítáš se stoletími strádání, jako by nebyla ničím, a přece tomu, kdo opravdu miluje, stávají se chvíle věky. Neboť tys sama věčnost, a kdo může ještě počítati na okamžiky, ví-li, že každým okamžikem ztrácí všechnu věčnost. A přes to pravíš : Ještě chvílku. To věru není útěcha. Toť spíše potupa lásky. Toť posmívati se jejímu utrpení a zahrávati si s tím, že jí nemožno již čekati, a s nejkřutější mukou jejího neudržitelného stavu.

Divno-li, že láska upadá v šílenství, když i v milování Chotě setkává se s odmítáním ? Že se ustraňuje všeliké společnosti ; že vyhledává odlehlých míst a tam si libuje v pozorování věcí, v nichž jest cosi děsného a zlého, poněvadž v nich zároveň poznává strašlivé obrazy zhouby, kterou jí přivozuje postrádání kýženého. Zda-li co jiného pudilo Magdalenu v hrůzy oné strašidelné pouště a do bezhlasého děsu šerých slují, v nichž házela své srdce zuřivosti své zhrzené a beznadějně lásky ?

V této svaté Písni dobře lze pozorovati, že láska miluje venkov a samotu, poněvadž tam jest nějak svobodnější ; družný ruch, ba pouhý pohled na lidi ji omamuje a svádí s cesty. Proto vidíme Přítele a přítelkyni z Písně Písní

dýchaťi jen zahrady, jež jsou zamčeny, lesy, do nichž nikdo nezajde a zeleň lučin, na nichž stáda se pasou v kvítí a trávě. „Pojď, milý můj,“ praví milá, „vyjděmež do polí a zůstaňmež venku. Ráno vstanouce, půjdeme na vinice a pohledíme, kvete-li již réva, rozvilili se již jablka granátová; zasedají-li již květy našich stromů ovocem a slibují-li nám je?“ Není v těchto slovech jediného, které by nedýchalo vzduchem samoty a blahem venkovského života. Buďsi cokoli: ať láska ve svém citu pro svobodu miluje širý kraj, že tam se může mocněji ve snách rozepnouti a své bouřlivé toužení blaženěji rozepláti; ať stranou od hlomozu, z nutnosti, aby sama k sobě došla, vyhledává odlehlých míst, která tichem a samotou zabavují její nic nečinění, stále čilé; ať ostatně jinaký důvod ji nutká milovati venkov — tolik jest jisto: jest z něho u vytržení. Ale především jest jistá láska, která srdce plní slastí: míním lásku, jež se počíná. Tať nade vše miluje zahrady, kvítí, obdělané a přívětivé role, které, abych tak řekl, svou usměvavou tváří přičiňují se spolu o její radost. Pravým opakem jest druhá láska, jež bez rozumu jest a zoufalá a šťvaná k nejhoršímu odloučením a strádáním, potupným pohrdáním Milého a vlastní prudkostí. Tato láska touží po místech plných hrůz, v nichž, jak jsem již pravil, vidí

24 LÁSKA MAGDALENINA

zobrazen jasně svůj neutěšený stav. Tak nevolá již k sobě na kterémisi místě Choť Písně Písní milé své ze zahrad a luk, nýbrž ze skalnatých vrchů a ze strašlivých pustin. „Vstaniž,“ volá, „přítelkyně má, krásná má, holubičko má, pojď z rozsedlin skalních, z hlubin děr skalisek,“ a na jiném místě: „Pojdiž s Libánu, nevěsto má, pojď s vrchu hory a s okraje propastí; vystup z brloh lvových; vstaň z peleší pardových.“ Taková místa jsou útočištěm týrané milovnice v její bezútěšnosti. Poznáváť především obraz svého ztraceného srdce, o něž zuřivost a zoufalost se dělí jako sveřepá zvěř. V tomto stavu lásky jest všechno děsem a hrůzou; dokonce i útěchy ji jen dráždí a hrouzí ji hlouběji v neštěstí; neb vše, co není Milý sám, stává se novým břemenem a nelze ho snést.

Myslím, že takový byl asi stav Maří Magdaleny. Stále viděla Ježíše Krista za smrtelných úzkostí Kříže; její sluch, ne, dno její duše zůstalo prokláno posledním výkřikem jejího dokonávajícího Chotě, výkřikem opravdu děsným, jenž by srdce vyrval. A znovu a znovu znělo v ní smrtící slovo, jehož milující srdce nesnese: Nedotýkej se mne. To již byly sotva stony, to bylo řvaní, co její navštívená láska vydávala, a Ježíš nelítostně ji nechával osamělou, aniž jí přispěl svými svátostmi, aniž

jí dle podílu na svém svatém těle, aniž jí dopřál útěchy od apoštolů, kteříž byli jeho zástupci na zemi, ba ani neuzřela jeho svaté Matky, o níž bylo lze se domnívati, že ji po sobě ostavil na světě, aby těšila jeho ovdovělou chráněnkou v prvním soužení jejího hoře právě nového. Co říkáš nyní, Magdaleno, Ježíši, svému Nejmilejšímu? Žaluješ si mu, že tě oklamal? Ne, ne; neklame nás; nebo klame-li nás, toť pravzvláštní způsob klamání. Neboť nás víže těsněji k sobě právě tehdy, kdy všichni naši smyslové necítí ničeho, než nepřítomnost a odloučení. Zdá se, že třeba tak jednati s láskou, pokud trvá toto putování. Jest nutno, aby se živila věrou; aby žila z naděje; aby vyrůstala v nejsmrtivějším opuštění, v nejsmrtivějších odříkáních; není jí souzeno jen zemřítí, jest jí zahynouti jako mučedníci Ježíše Krista; její vlastní žáry budou jí mukami a Miláček sám tyranem.

Otevřmež svatou Píseň; čtemež v ní o tajemství lásky: Vidíme: Milá vzdychá neustále, touží neustále; ustavičně se trátí, hyne. Pro ni není takřka ani chvilky požitku. Neustále: Pojd'. Neustále: Vrať se. Téměř neustále říká: Hledal jsem ho, uchopil jsem ho, jednou jedinkrát. A nikdy: držím jej pevně, jest můj. Přicházíť jakoby skákaje, jako srnec, jako kolouch jelení. Tu jest, mluví, prchá. Hledí

dovnitř, ale skrze okna. Ukazuje se, ale skrze mříže. Nalézá přítelkyni spící a nechce, aby ji budili, obávaje se, aby nadměru necítila jeho přítomnosti. Držela ho, praví, a ujišťuje, že ho již nikdy nepustí; ale již jest ten tam. Opět se vrací Milý, klepe na dveře, hartusí, aby mu otevřeli; Milá maličko zaváhá; i vztáhne ruku skrze otvor; podává cosi dovnitř, nějaký dar, nějakou milost: a vnitřnosti Milé se zatřesou dotknutím jeho. Bez rozumu vyskočí a běží, aby dveří otevřela: Milý již ušel. Rozhlíží se, není ho již viděti: hledá jej a nenalézá; křičí, volá, nic neodpovídá. Neutěšitelná pro jeho útěk, běží za ním. Strážní, kteříž chodí po městě ji nalézají, dočista smyslů zbavenou; bijí ji; zraňují ji. Pastýřové Církve mají pro její liknavost jediné hanu, že nebyla dosti hbita za tím, jehož dostihneme, pospíšme-li si. Jejich výčitky zarmucují její srdce: leč neoplácí vše to Milému, až posléze jí není pomoci, než zapřisahati dcery jerusalémské — duše milující, jako ona sama — jestliže by se potkaly s Milým jejím, aby mu aspoň pověděly, že ji viděly zbědovánu a nemocnu láskou. Tak rychle Milý pomine!

Takové povahy jest láska těch, kteříž jsou na cestě; Bůh se s nimi sdílí jediné skrývá se; ne, aby ukojil, nýbrž, aby lásku dráždil. Neboť dokud trvá toto vyhnanství, nebývá

nikdy přítomnější, jako zdá-li se, že je tak daleko, až ho ztratíme s očí, a nikdy nebývá jeho velebnost mocnější nad námi, jako beřeli ji a ničli, až jí již nevidíme. Tak i osvětlená Milá pochopila konečně ze zkušeností, že se Bohu líbí dávat se, vzdaluje-li se, že jeho pokusy o útěk jsou vábením, jakousi netrpělivostí jest, nechává-li na sebe čekat, jeho odřeknutí jsou dary a jeho krutostí něžnostmi; pochopila, že nebyl nikdy dokonaleji jejím, jako domnívala-li se, že ho ztrácí; její zkoušky ji zasvětily v tajemství této lásky u vyhnanství, že na konec vysílána voláním mnohým, navazuje opět na výlevy své písňe slovy: „Útec milý můj, fuge, dilecte mi.“ Teď chce, aby prchal s tímž chvatem, s nímž dříve si přála jeho příchodu. „Navrať se, příteli můj,“ znělo někdy, „jako srnec a jako kolouch jelení.“ Jaké podivné a nepochopitelné chování milé! Nejdříve s takovým zápalem volati: Navrať se, příteli můj, a hned na to praviti: Útec, milý můj, a přátí jeho nohám rychlosti srnčí a jelení, a tak jeho útěk uspíšiti, ba přehnati! To-li jest nestálost, nebo ošklivost, nebo výraz milostné nevole? Nic z toho. Toť z podivu hodných účinků tajemství lásky. Poznáváť, že její jasný Chof se dává za tohoto života prchaje, skrývá se, utahuje se. I přiměje ho na konec, aby prchl; a nejpodivnější jest, že

28 LÁSKA MAGDALENINA

tak činí právě tehdy, kdy má pro ni něžnější laskání, než kdy jindy. „O ty,“ volá Choť, „kteráž bydlíš v zahradách, mezi kvítím, v libé vůni, u ovoce a ve slastech svaté božské lásky, viz, naši přátelé pozorují, všecka příroda v tichu čeká: Dejž, dejž mi slyšeti hlasu tvého: quae habitas in hortis, fac me audire vocem tuam.“ Jistě mu na tom záleží, aby uslyšel nějaké sladké slůvko, a tu se mu dostává odpovědi všeho všudy: Utec, Nejmilejší můj, tak rychle jako jelen. Teď miluje svá strádání nad jeho dary a přízně. I vece: Utec. A tím se končí Píseň Písní. Neboť v tom tkví naplnění všech tajemství svaté lásky. Žáry a všechna vytržení se skonávají v touze všeho pozbyti. Magdaleno, budeš mít nohy Ježíšovy a objímati je na počátku své lásky. Jakmile však se dospěje k tomu, aby byla naplněna, řekne ti Ježíš: Nedotýkej se mne již. Toto jest průběh, toto jsou obraty, toto jest krutá moc božské lásky za této doby bídy, vyhnanství a poroby. Přijdeť věčný den, kdy nám bude dáno, abychom viděli, milovali, užívali a žili v plnosti časův.

D O B R Ě D Í L O

Pořádá

a s pomocí Boží a přátel Studia
vydává

Antoním Ludvík Stríž.

Upravil

Josef Marek

a vytiskl

František Obzina ve Vyškově

v květnu 1917

S V A Z E K 4 o.